

Remissvar angående Skogsutredningens betänkande

Här följer Bergvik Skog Östs remissvar på Skogsutredningens betänkande: Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen, SOU 2020:73. Våra synpunkter följer betänkandets disposition där respektive förslag återges som rubrik med Bergvik Skog Östs ställningstagande och eventuella kommentarer därefter.

Sammanfattning av Bergvik Skog Östs synpunkter på betänkandet

Bergvik Skog Öst anser att ett av betänkandets viktigaste konstateranden är att den stora schismen som finns mellan skogens aktörer till stor del är en följd av att det inte är tydligt vad som ska uppnås från ett politiskt håll och att det saknas medel för att uppnå de mycket högt uppsatta målen.

Bergvik Skog Öst anser att utredningen ger flera förslag för att stärka äganderätten men att utredningen däremot inte lever upp till utredningsdirektivet avseende förslag som främjar en växande bioekonomi.

I dagsläget finns en orimlig förväntan på skogens aktörer att lösa ut de politiskt högt satta nationella målen med otillräckliga medel. Otillräckligheten har skapat en spelplan med otydliga gränser och luddiga prioriteringar, en gråzon som har grumlat dialoger till följd av oklara förutsättningar och som har försvagat äganderätten. Enligt utredningen ska betänkandet ses som en helhet. Vår sammanfattade syn är därför att betänkandet innehåller en rad åtgärder som tillsammans kan förtydliga spelplanen, som kan skapa en tydlig riktning följt av tillräckliga satsningar där målen matchas med medel. Vi är därför positivt inställda till helheten.

Vi vill dock påpeka att, i relation till den utveckling som sker på EU-nivå, med ökad styrning avseende skog och skogsbruk bör Sverige se över sin rapportering av bevarandestatus till EU. Det är inte rimligt att Sverige sätter som referensareal att naturtypsklassad skog ska utgöra minst 20 % av respektive naturtyps förekomst i ett tänkt förindustriellt tillstånd för att naturtypen ska ha gynnsam bevarandestatus. Detta när andra EU-länder sätter referensarealen till tiden för EU-inträdet. Tillsammans med den sneda rapporteringen mellan länder kring arealer skyddad skog, formellt *versus* delvis skyddad på olika nivåer skapas en överhängande risk att tillståndet i Sveriges skogar felbeskrivs och påverkar styrningen från EU till en nivå där vi inte längre kan bedriva skogsbruk. EU har i sin biodiversitetsstrategi till år 2030 antagit att 30 % av naturen ska skyddas. Med detta mål är det viktigt att Sverige anpassar sin syn på vad som är skyddad natur till gängse EU-nivå.

Nationell samordnare för skogsprogrammet (9.3)

Bergvik Skog Öst instämmer i förslaget och ser det som en positiv utveckling för att avpolitisera arbetet med skogsprogrammet och för att kunna arbeta integrerat med de olika anspråken på den svenska skogen. Det är dock viktigt att ställa frågan till vilket departement som samordnaren skall rapportera, där vi anser att samordnaren bör rapportera till Näringsdepartementet.

En växande cirkulär bioekonomi med bas i skogen (9.4)

Vi instämmer i förslaget och ser det som positivt med ett mer genomtänkt fokus på Sveriges skogsproduktion, med mål och medel för en kvantifierad hållbar skogsproduktion som kan omsättas

i uttag av biomassa. Vi ser det som en självklar utgångspunkt att ställa upp och förtydliga att mål för tillväxt respektive biologisk mångfald sker i ett sammanhang och på ett sådant sätt att de är förenliga med varandra. Att uppfylla målet för en växande cirkulär bioekonomi ska inte ske på bekostnad av målet för bevarande av biologisk mångfald och vice versa.

Regelförenklningar för skogsbruket (9.5)

Vi instämmer i förslaget om en regelöversyn och de förslag till ändringar i Skogsvårdslagen som presenteras. Vi ser gärna att även delar av skogsvårdslagen som hindrar ökad tillväxt ses över, exempelvis regler för skogsgödsling.

Rådgivning för produktion, naturvårdande skötsel, miljöhänsyn och klimatanpassning i skogsbruket (9.6)

Bergvik Skog Öst ser positivt på förslagen kring rådgivning eftersom det signalerar en önskad ökad tyngd åt produktionsfrågor. Nationella produktionsfrågor har tidigare till stor del undvikits trots strävan mot en cirkulär bioekonomi där samhällets ökande behov av skogsråvaror utgör en viktig komponent.

Klövviltsförvaltning (9.7)

Vi instämmer i förslaget eftersom det är av stor vikt att målen kring adaptiv förvaltning och balans mellan viltstammar och fodermängd uppnås. Vi ser det som positivt att Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket utreder möjliga förändringar i syfte att uppnå minskade betesskador och färre viltolyckor.

Skogsskadecenter (9.8)

Vi instämmer i förslaget och ser att det är en positiv utveckling med ytterligare resurser och kunskapsbyggande relaterat till klimatförändringar och ökade skogsskador.

Mer kunskap behövs för att avgöra hur Sverige uppfyller åtaganden om bevarande av biologisk mångfald (9.9)

Utredningens förslag om tillsättande av ett vetenskapligt råd för biologisk mångfald i skogen ses som ett positivt förslag. Det vetenskapliga rådet kan med fördel kopplas till förvaltningen av det Nationella Skogsprogrammet. Det är viktigt att ett helhetsperspektiv tas för att bygga kunskap om representativitet och konnektivitet i naturvårdsarbetet, likväl att enas om en utgångspunkt för vad som är status för biologiska mångfalden i våra svenska skogar. Vi ser det som en positiv utveckling att de frivilliga avsättningarnas betydelse också blir en del av helhetsbilden. Likaså instämmer vi i förslaget kring ökad kunskap om den improduktiva markens betydelse för biologisk mångfald.

Det är en uppenbar sanning det utredningen pekar på, nämligen att förutfattade meningar och politiska argument letar sig in i beskrivningar av tillståndet i naturen, i syfte att försöka anpassa verkligheten till en målbild som inte vilar på vetenskaplig grund. Det är inte heller uteslutet att myndighetsutövning har inslag av tjänsteutövares egna målbilder, vid sidan om lagar och regler som ska tillämpas.

Ett politiskt ställningstagande om hur Sverige ska uppfylla sina internationella åtaganden om biologisk mångfald i skogen (9.10)

Innan detta kan ske måste en genomlysning göras så att det finns en harmonierad bild av hur Sveriges internationella åtaganden står sig i relation till övriga EU-länder. Här är en bra början att göra en översyn av hur den svenska rapporteringen rörande våra åtaganden sker jämfört med övriga länders rapportering. Med det som grund instämmer Bergvik Skog Öst i förslaget och välkomnar att politikerna sätter ner foten i frågan och gör ett tydligt ställningstagande om vilka arealer och vilka skogstyper som ska avsättas för naturvård för att vi ska nå Sveriges internationella åtaganden och nationella mål.

Ett nationellt handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen (9.11)

Bergvik Skog Öst instämmer i förslaget att statens naturvårdsambitioner konkretiseras i ett handlingsprogram för biologisk mångfald i skogen, arealer och skogstyper som ska skyddas, ses som ett positivt förslag, för att förbättra effektiviteten i naturvårdsarbetet.

Det är avgörande för statens trovärdighet i naturvårdsarbetet att uppsatta naturvårdsmål matchas med jämförande nivå på medel. Statens naturvårdsambitioner uttryckta genom länsstyrelser och Naturvårdsverk måste hanteras i proportion till de medel som staten ställer till förfogande, dels genom bytesmark och dels penningamässigt. I dagsläget ligger betydande reservatsplaner initierade av länsstyrelserna långa tider utan att staten kan erbjuda ersättningsmark eller pengar i utbyte. Bergvik Skog Öst har totalt sett 3 170 hektar mark som ligger "i träda" i avvaktan på reservatsbeslut, vissa områden har legat för beslut i minst 10 år. Detta förhållningssätt är ohållbart. Skog som ska brukas behöver skötsel och vård, även naturvårdsavsättningar behöver i vissa fall skötsel och vård för att främja de naturvårdskvaliteter som är föremål för avsättning.

Frivilligt formellt skydd som det huvudsakliga arbetssättet för skydd av skog (10.2)

Vi instämmer i förslaget. Det uppfattas positivt att det är utredningens ambition att höga naturvärden inom fastigheten ska uppfattas som positivt av markägaren. Det ska inte längre uppfattas som en risk eller innebära ett intrång i brukandet av skogstillgången, med mindre än att staten ska kunna erbjuda ersättningsmark eller ekonomisk ersättning, för det intrång eller inlösen av skogsmark som blir följden av att skogsfastigheten har höga naturvärden som är värda att bevara, enskilt eller i ett större sammanhang.

En positiv ansats i utredningen är att skogsägaren kompenseras fullt ut för värdet av gjorda avsättningar som markägare och myndighet enas om, är den viktiga principen i hanteringen av för naturvärden värdefull skog på privat mark. Skogsägarens kunskapsunderlag i fråga om naturvårdsmässigt värdefulla områden kommer inte att vara heltäckande. Initiativet till bevarande kan komma från såväl myndighet som skogsägare. Därav följer att Skogsstyrelsens gjorda nyckelbiotopsinventeringar är ett kunskapsunderlag som ska nyttjas i naturvårdsarbetet, men måste inordnas i ett sammanhang och inte enbart som lösryckta biotoper. Staten behöver säkra tillgång på medel för att kunna förverkliga avsättningar till "frivilligt formellt skydd". Mål och medel hör ihop.

10.3.4 Naturvårdsavtal i avvaktan på beslut om formellt skydd

Bergvik Skog Öst ser positivt på förslaget om väntansavtal och att dessa tecknas redan när arbetet inleds eller områden identifieras som aktuella för formella avsättningar. Det bör tillses att det även skrivs väntansavtal för de områden som redan ligger i träda i avvaktan på beslut. Bergvik Skog Öst

har totalt sett 3 170 hektar mark som ligger "i träda" i avvaktan på reservatsbeslut, vissa områden har legat för beslut i minst 10 år.

Ersättning för naturvård (10.4)

Förslagen kring skattefri ersättning för naturvård ses som positivt. Det förenklar hanteringen av ersättningar för såväl stat som skogsägare. Samtidigt missgynnas inte den som har låga ingångsvärden för sin fastighet eller saknar avdragsutrymme i sin beskattning av skogsrörelsen.

Skyddad natur kan spela en aktiv roll för landsbygdsutveckling (10.5)

Vi ser positivt på förslaget dock med viss tillförsikt inför uttalanden kring naturturismens ekonomiska betydelse. Vi ser det som ytterst positivt att utredningen pekar ut att det måste utvecklas modeller och praxis för samverkan med privata markägare så att dessa får ta del av turismens intäkter, antingen direkt via arrenden och gemensamma affärsupplägg eller indirekt via ökad konsumtion på resmålet. Det är nämligen ingen självklarhet att markägaren får ta del av de inkomster som den faktiska naturturismen inbringar.

Skogsstyrelsen bör upphöra med nyckelbiotopsregistreringar (12.6)

Bergvik Skog Öst ser positivt på förslaget och välkomnar ett stopp på nyckelbiotopsinventeringar till förmån för bättre lämpade naturmiljöbeskrivningar. Detta ligger sannolikt mer i linje med det "frivilliga formella skyddet" och kan medverka till att minska polariseringen i den svenska skogsdebatten.

Förslaget om gallring av nyckelbiotopsregistret är likaså välkommet. Nuvarande publika databas med mängder av felaktigt dragna kartfigurer föreställande nyckelbiotoper har gång på gång visat sig ställa till med stora missförstånd och underblåst motsättningar i skogsdebatten.

Det är dock önskvärt att Skogsstyrelsen är den myndighet som ansvarar för och utför denna form av naturmiljöbeskrivningar så att 1) arbetet inte sprids ut över flera myndigheter och därmed riskerar att medföra långa handläggningstider, eller 2) blir föremål för illa kalibrerat och osynkroniserat arbete mellan myndigheter 3) eller föremål för felbedömda konsekvenser på grund av bristande kunskaper i moderna skogsbruksmetoder.

Ett kunskapskrav i skogsvårdslagen (14.1)

Vi instämmer i förslaget och anser att det är rimligt att en inlämnad avverkningsanmälan är komplett när den lämnas in.

Förslag om kunskapsunderlag och inventeringar (14.3)

Vi är positiva till förslaget, det är bra att naturmiljöbeskrivningar införs istället för de tidigare kontroversiella nyckelbiotopsinventeringarna. Naturmiljöbeskrivningar bör sedan utgöra fundament för att kvalitetssäkra markägares önskemål om att bilda frivilligt formellt skyddade områden.

Naturvärdesbedömningar görs av certifierade skogsägare innan avverkningsanmälan lämnas till Skogsstyrelsen. Naturmiljöbeskrivningar behöver standardiseras och fortlöpande kalibreras i tillämpningen, för att kunna utgöra ett relevant underlag vid avverkningsanmälan.

Markägare bör som utredningen föreslår kunna få hjälp att identifiera de förekomster i skogen som kan ha betydelse för biologisk mångfald. En sådan beskrivning av naturmiljön kan då bland annat ligga till grund för markägarens egna beslut och bedömningar om målen med skogen. Det av utredningen föreslagna alternativet, där myndigheterna föreslås göra så kallade naturmiljöbeskrivningar, bedöms inte medföra några äganderättsliga problem för markägaren, men vara av mycket stor betydelse för genomförandet av bland annat frivilligt formellt skydd. Som utredningen påpekar är det viktigt att Skogsstyrelsen kommunicerar aktivt, det krävs samverkan och förankring för att förhindra att det uppstår en misstro även kring naturmiljöbeskrivningar liksom för nyckelbiotopsbegreppet.

Kortare handläggningstider hos Skogsstyrelsen (14.4)

Vi ser positivt på förslaget och anser att det är helt rimligt att möta en eventuell satsning på kunskapskrav och kompletta underlag med en lättnad i tidsaspekten vid en avverkningsanmälan.

Förslag till tydligare lagstiftning för tillstånd till avverkning i fjällnära skog (15.6)

Utredningens förslag att Skogsstyrelsen ska hantera ersättningsfrågan i samband med att avverkningstillstånd avslås (§ 15 Skogsvårdslagen) ses som positivt. Likaså positivt att ersättningsreglerna lyfts över från Miljöbalken till Skogsvårdslagen. Beslut och konsekvenser av beslut hanteras i ett sammanhang och av en myndighet, Skogsstyrelsen, ses som positivt.

En statlig satsning för bevarande och utveckling av de stora sammanhängande naturskogarna med mycket höga naturvärden (16.2)

Även här vill vi att Sveriges åtaganden ska sättas i ett Europeiskt perspektiv. Ska Sverige ha större åtaganden än andra EU-länder är det rimligt att vi ersätts för det av EU.

Utifrån ett sådant helhetsperspektiv är det bra att staten tar ansvar för att skyddet av områden som är unikt för västra Europa. Som markägare ser vi det som en bra lösning på ett problematiskt område som dessutom har lägre brukandevärde och långt till industrier. Det är dock viktigt att även storskogsbruket erbjuds ersättning för relevanta marker som inte är frivilligt avsatta.

Återigen måste mål och medel harmoniera med varandra, så att tillräckligt med bytesmark och pengar ställs till förfogande för skydd av fjällskogsmiljöer. För att uppnå stora sammanhängande områden är det ett rimligt antagande att betydande arealer produktionsskog med låga naturvärden även måste lösas in. Samtidigt måste produktionsbortfallet av skogsprodukter värderas i ljuset av samhällets behov av omställning till en stärkt bioekonomi. En relevant beräkning av produktionsbortfallet och samhällsekonomiska effekter i glesbygd efterlyses.

I och med utredningens förslag att det bör genomföras en ny bristanalys är det dock troligen mer effektivt, kostnadsmässigt och biologiskt, att bristanalysen genomförs innan en omfattande avsättning genomförs i den fjällnära regionen. I och med storleken på satsningen i den fjällnära regionen så är det rimligt att påpeka att behoven av skötsel i avsatta skogar samt ersättning till markägare för utpekade blivande reservat även de kräver stora resurser vilket rimligen borde påverka en satsning i den fjällnära regionen. Hotet om försvunna biologiska värden i den fjällnära regionen bör anses betydligt lägre än motsvarande i det brukade landskapet i övrigt och i de formellt avsatta skogarna där staten inte har tillgodosett behovet av naturvårdande skötsel. Därför bör

satsning på skydd av skog som utpekade reservatsmarker och skötsel i skyddad skog prioriteras före en eventuell satsning i den fjällnära regionen. Vi anser också att det vore önskvärt att titta på utveckling av naturvårdsavtalens användning istället för inlösen för privata markägare (fysiska personer) i syfte att möjliggöra fortsatt ägande av de fjällnära markerna för de personer som har en känslomässig anknytning till ägande av sin skog.